

Rapport 2023:8

Orsaker till och effekter av långa handläggningstider för underrättelser

En analys av arbetslöshetskassornas arbete med
underrättelser och sammanläggning

IAF:s tillsyn

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) ansvarar för tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen. Vi utövar tillsyn över arbetslöshetskassorna och gör uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen. Vi granskar Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen och av ärenden om återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program, samt av Arbetsförmedlingens utbetalningar av statsbidrag till arbetslöshetskassorna. Vidare granskar vi Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden om varning och avstängning från aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen och Försäkringskassans handläggning av ärenden om avstängning från sådan ersättning. Vi följer utvecklingen inom våra tillsynsområden och tar de initiativ till åtgärder som uppföljningen ger anledning till.

Vi verkar för att Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna och Försäkringskassan tillämpar bestämmelserna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor samt i tillhörande förordningar och föreskrifter likformigt och rättvist. Vi verkar även för att säkerställa att arbetslöshetsersättning betalas ut endast till de personer som är berättigade till det. Det gör vi bland annat genom att påtala de brister vi finner till de aktörer vi granskar, och Arbetsförmedlingen ska till regeringen och IAF redovisa vilka åtgärder som har vidtagits eller kommer att vidtas för att avhjälpa bristerna. När det gäller arbetslöshetskassorna får vi dessutom meddela erinringar och förelägga en arbetslöshetskassa att vidta åtgärder.

Vi för statens talan i domstol och utfärdar föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringens område. Vi bidrar även till att förtydliga regelverket genom yttranden till bland annat Högsta förvaltningsdomstolen.

Förord

Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring och sanktionssystemet i arbetslöshetsförsäkringen är till för att påverka arbetssökandes beteenden så att omställningstiden blir så kort som möjligt.

Det förekommer att flera underrättelser från Arbetsförmedlingen om bristande regelefterlevnad läggs samman av arbetslöshetskassorna (a-kassorna), vilket innebär att alla underrättelser utom en avskrivs. En förklaring till att underrättelserna läggs samman är handläggningstiderna för underrättelser. Om de sammanlagda avskrivna underrättelserna hade prövats är det troligt att en del hade gett sanktion. När en del underrättelser inte prövas av a-kassan uteblir en del sanktioner och arbetssökande får ersättning trots att de inte följt reglerna i arbetslöshetsförsäkringen.

För att säkerställa sanktionssystemets funktion och allmänhetens förtroende för arbetslöshetsförsäkringen har IAF i den här rapporten valt att undersöka

- hur till exempel kön och ålder relaterar till lång handläggningstid för underrättelser om bristande regelefterlevnad
- hur sannolikheten för att en underrättelse ger sanktion påverkas av lång handläggningstid och att underrättelser läggs samman
- hur stora utbetalningarna är till arbetssökande i samband med att a-kassornas lägger samman underrättelser
- orsaker till olika handläggningstider för underrättelser.

Granskningen har genomförts av Anna Berg, Tuula Forsberg, Martin Johansson och Michael Olsson. I arbetet har även Marika Holmqvist deltagit. Rapporten föredrogs av Michael Olsson. Vid den slutliga beredningen av ärendet deltog enhetscheferna Cathrine Carlberg, Mikaela Glod och Claire Melin. Enhetschefen för analysenheten har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 13 juni 2023

Jessica Idbrant
Enhetschef

Michael Olsson
Utredare

Sammanfattning

När en arbetssökande inte följer de krav och villkor som gäller i arbetslöshetsförsäkringen sänder Arbetsförmedlingen en underrättelse till den sökandes a-kassa. En underrättelse kan leda till sanktion och sanktionerna trappas upp om beteendet fortskrider, från varning till att rätten till ersättning upphör. Sanktionssystemet ska stimulera arbetssökande att följa reglerna och därmed korta ner tiden i arbetslöshet.

Det förekommer att flera underrättelser läggs samman. Det innebär att bara en underrättelse leder till sanktion och att resterande underrättelser skrivs av. Både förekomsten och omfattningen av sammanläggningar ökar vid långa handläggningstider för underrättelser. Motiveringen som a-kassorna använder för att sammanlägga underrättelser är att arbetssökande annars skulle kunna förlora rätten till ersättning, utan att ha fått möjlighet att ändra sitt handlande efter ett beslut om en sanktion.

IAF har i den här granskningen undersökt orsaker till och effekter av långa handläggningstider för underrättelser.

Återkoppling till arbetssökande dröjer vid lång handläggningstid för underrättelser

Granskningen visar att lång handläggningstid har starkast samband med vilken a-kassa som handlägger underrättelsen och orsaken till underrättelsen. IAF konstaterar att lång handläggningstid för underrättelser i sig är problematiskt, eftersom det innebär att konsekvensen för den arbetssökande vid bristande regelefterlevnad dröjer.

Lång handläggningstid leder till färre sanktioner för män

Granskningen visar att lång handläggningstid minskar sannolikheten för att en underrättelse ger sanktion. Effekten orsakas huvudsakligen av att lång handläggningstid leder till att a-kassorna oftare lägger samman underrättelser. IAF menar att sanktionsgrundande händelser inte behandlas lika eftersom handläggningstiden påverkar antalet underrättelser som skrivs av. IAF fann också att effekten av lång handläggningstid för underrättelser och tillämpningen av sammanläggning leder till att män mer sällan får sanktion, vilket leder till skillnader mellan kvinnor och män.

Sammanläggning av underrättelser medför ökade utbetalningar av arbetslöshetsersättning

IAF uppskattar att totalt utbetald arbetslöshetsersättning är 18,1 miljoner kronor till följd av sammanläggning av underrättelser 2021. Granskningen visar dessutom att män står för en förhållandevis stor andel av det beloppet.

IAF konstaterar att a-kassornas tillämpning av sammanläggning av underrättelser resulterar i att arbetssökande får ersättning även för dagar hen har misskött sig. IAF konstaterar också att sanktionssystemet som det är utformat i form av stegvisa sanktioner, som blir mer kännbara vid upprepad misskötsel och tillämpningen av sammanläggning av underrättelser, leder till ett ekonomiskt ojämlikt utfall eftersom män har fler sammanlagda underrättelser och generellt högre dagpenning.

Sammanläggning av underrättelser behöver regelstöd

Ett beslut om en sanktion förutsätter att a-kassan har fattat ett beslut om en ersättningsperiod och att den arbetssökande har lämnat in en tidrapport (ansökt om ersättning). IAF har noterat att möjligheten i regelverket för arbetssökande att dröja nio månader med att skicka in sin ansökan om ersättning är en av förklaringarna till lång handläggningstid och sammanläggning av underrättelser. Att det är möjligt att ansöka om ersättning med så lång fördröjning påverkar sanktionssystemets funktion negativt. IAF menar att en kortare tidsgräns för att ansöka om ersättning skulle resultera i att handläggningstiden för ärenden om sanktioner blir kortare.

Granskningen ger stöd för att a-kassorna har följt Sveriges a-kassors handläggarstöd för sammanläggning av underrättelser. En följd av att lägga samman underrättelser enligt handläggarstödet är att sannolikheten för sanktion minskar med lång handläggningstid. IAF menar att det behövs bestämmelser som tydliggör när och hur sammanläggning får göras. IAF tycker att a-kassornas möjlighet att lägga samman underrättelser som i tid ligger efter Arbetsförmedlingens information till den sökande om att en underrättelse är skickad bör begränsas. Då skulle sanktionssystemets handlingskorrigerande effekt bli tydligare och mer kraftfull.

Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring och sanktionssystemet ska medverka till att tiden i arbetslöshet blir så kort som möjligt.

Behov av ändrade bestämmelser

IAF påtalar behov av två förändringar i bestämmelserna om arbetslöshetsförsäkringen.

- Korta ner tiden en arbetssökande har för att ansöka om arbetslöshetsersättning.
- Inför regler för när a-kassor kan lägga samman underrättelser.

Innehåll

1	Inledning	7
1.1	Syfte	7
1.2	Rapportens disposition.....	8
2	A-kassornas tillämpning av sanktionsbestämmelser	9
2.1	Lagstiftarens intentioner med sanktionssystemet	9
2.2	A-kassornas sammanläggning av underrättelser.....	11
2.3	IAF:s tidigare granskningar	11
3	Beskrivande statistik om underrättelserna	14
3.1	Beslut om sanktion, bifall eller sammanläggning	14
3.2	Underrättelser och individegenskaper	16
3.3	Handläggningstid och annan information om underrättelserna	16
4	Metoder vi använt för att analysera underrättelserna	18
4.1	Statistisk analys av samband och effekter.....	18
4.2	Simulering av utbetalningar i samband med sammanläggning	21
4.3	Fallstudie om orsaker till olika handläggningstider	22
5	Orsaker till och effekter av långa handläggningstider	24
5.1	Variablers relation till lång handläggningstid	24
5.2	Lång handläggningstid och sannolikheten att få en sanktion.....	25
5.3	Utbetalningar i samband med sammanläggning av underrättelser	26
5.4	Orsaker till olika handläggningstider hos två a-kassor.....	28
6	Slutsatser och diskussion	32
6.1	Återkoppling till arbetssökande dröjer vid lång handläggningstid för underrättelser	32
6.2	Lång handläggningstid gör att män får färre sanktioner.....	32
6.3	Sammanläggning av underrättelser medför ökade utbetalningar av arbetslöshetsersättning	33
6.4	Sammanläggning av underrättelser behöver ett klargörande regelstöd	33
	Källor	36
	Bilaga 1: Beskrivande statistik	37
	Bilaga 2: Faktorer påverkan på handläggningstiden	40
	Bilaga 3: Bestämmelser i lagen om arbetslöshetsförsäkring	43

1 Inledning

I propositionen *En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring* skriver regeringen: ”Arbetslöshetsförsäkringen har en central roll i arbetsmarknadspolitiken och ska ge den arbetssökande en möjlighet att under en omställningsperiod söka arbete utan att hamna i ekonomiska trångmål. [...] Ansvaret för att begränsa perioden ligger både på den arbetssökande och på Arbetsförmedlingen.”¹

Om en arbetssökande inte följer reglerna kan det leda till en underrättelse från Arbetsförmedlingen till en a-kassa. En sådan underrättelse kan, om den prövas, leda till en sanktion. Om den arbetssökande fortsätter att inte följa reglerna följer fler underrättelser och sanktionerna trappas succesivt upp – från varning till att rätten till ersättning upphör. Sanktionssystemet syftar till att säkerställa att reglerna följs och att begränsa omställningsperioden.

Ibland kan ytterligare underrättelser komma in till en a-kassa under handläggningen av en underrättelse. En praxis som används av a-kassorna är att underrättelser som kommer in under tiden den först inkomna underrättelsen handläggs läggs samman och avskrivs. Den praxisen motiveras med att individen bör ha möjlighet att korrigera sitt handlande efter beslut om en sanktion. Det gör att senare sanktionsgrundande händelser innan beslut om sanktion för den först inkomna underrättelsen inte prövas.

Omfattningen av sammanläggning påverkas av hur lång handläggningstiden för underrättelser är hos a-kassan. Med lång handläggningstid blir det vanligare att underrättelser läggs samman och att sammanläggningarna omfattar fler underrättelser.

De arbetssökande som på grund av sammanläggning inte får en sanktion beviljas arbetslöshetsersättning. De har då mindre ekonomiska incitament att justera sitt beteende, eftersom de är kvar på en lägre nivå i sanktionssystemet. Det kan innebära att tiden i arbetslöshet förlängs.

1.1 Syfte

Syftet med granskningen är att undersöka a-kassornas handläggningstider och tillämpning av sammanläggning av underrättelser, med fokus på likabehandlingen av de sökande och förutsägbarheten för sanktionssystemet. Vi har dessutom haft som

¹ Prop. 1999/2000:139, s. 56.

mål att beskriva de ekonomiska konsekvenserna av a-kassornas sammanläggning av underrättelser under 2021.

Vi har preciserat syftet med följande frågor:

- Hur relaterar bakgrundsvariabler till lång handläggningstid för underrättelser?
- Leder lång handläggningstid för underrättelser och sammanläggning av underrättelser till minskad sannolikhet för sanktion?
- Hur mycket har a-kassornas tillämpning av sammanläggning av underrättelser potentiellt kostat staten 2021?
- Varför har a-kassorna olika handläggningstider för underrättelser?

1.2 Rapportens disposition

Kapitel 2 beskriver lagstiftarens intentioner med sanktionssystemet, a-kassornas tillämpning av bestämmelserna utifrån Sveriges a-kassors handläggarstöd och en översiktlig beskrivning av tidigare IAF-rapporter som är relevanta för den här granskningen.

Kapitel 3 presenterar information om de underrättelser som ingår i granskningen. Beskrivningen introducerar alla variabler som används i analysen.

Kapitel 4 beskriver de olika metoder vi använt för att analysera underrättelserna. Metoderna är statistisk analys, simulering och fallstudie.

Kapitel 5 innehåller en utförlig analys för att besvara granskningens frågor. Först beskriver vi hur bakgrundsvariabler relaterar till underrättelsernas handläggningstid. Sedan beskriver vi hur handläggningstiden påverkar sannolikheten för sanktion. Därefter presenterar vi beräkningar av hur mycket sammanläggningen av underrättelser potentiellt kostat staten. Avslutningsvis presenterar vi resultat från fallstudierna om vad som kan orsaka långa handläggningstider.

Kapitel 6 innehåller våra slutsatser och en diskussion.

2 A-kassornas tillämpning av sanktionsbestämmelser

Kapitlet presenterar lagstiftarens intentioner med sanktionssystemet (avsnitt 2.1), a-kassornas tillämpning av bestämmelserna utifrån Sveriges a-kassors handläggarens stöd (avsnitt 2.2) och en översiktlig beskrivning av tidigare IAF-rapporter som är relevanta för den här granskningen (avsnitt 2.3).

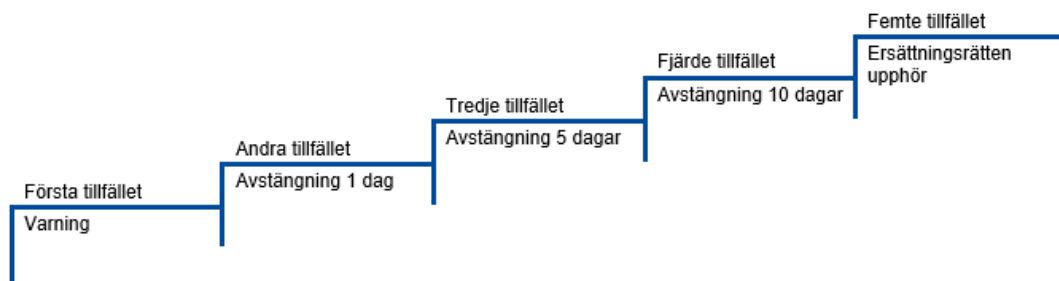
2.1 Lagstiftarens intentioner med sanktionssystemet

Arbetsförmedlingen ska skyndsamt underrätta a-kassan och IAF om det kan antas att en arbetssökande som får eller begär arbetslöshetsersättning missköter arbetssökandet, förlänger tiden i arbetslöshet eller orsakar arbetslösheten, eller inte uppfyller de allmänna villkoren för rätt till ersättning.²

En arbetssökande som inte följer reglerna kan få sanktion. Enligt bestämmelserna ska en upptrappning av sanktioner göras när en arbetssökande upprepade gånger agerar på ett sätt som medför att ersättningsrätten ifrågasätts.³

Det finns flera sanktionstrappor och i diagram 1 illustreras sanktionstrappan om att missköta arbetssökandet, enligt 43 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF).

Diagram 1: Sanktionstrappan för 43 § ALF.

§ 16 § första stycket förordningen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Arbetsförmedlingen ska skyndsamt underrätta arbetslöshetskassan och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring om det kan antas att en arbetssökande som får eller begär arbetslöshetsersättning

1. missköter arbetssökandet, förlänger tiden i arbetslöshet eller orsakar arbetslösheten enligt 43–43 b §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, eller
2. inte uppfyller de allmänna villkoren för rätt till ersättning enligt 9 eller 11 § samma lag.

² 16 § förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

³ 43–43 b §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Se bilaga 3.

Vid införande av dagens sanktionsregler ansåg regeringen att en upptrappning av sanktioner bör ske när en sökande upprepar sanktionsgrundande handlingar inom respektive sanktionsgrupp. Däremot uttalade regeringen samtidigt att det inte är rimligt att flera anvisningar till lediga arbeten under samma dag ska ses som flera underrättelsetillfällen och kunna leda till flera sanktioner. Flera anvisningar som når sökanden under en sådan begränsad tid bör i stället anses som ett underrättelsetillfälle vid bedömningen av om ett förhållande har upprepats. Syftet skulle då vara att den sökande ska få möjlighet att ändra ett handlingssätt som inte stämmer överens med villkoren i försäkringen.⁴

43 § första & andra stycket ALF

En sökande ska varnas om han eller hon

1. utan godtagbart skäl inte medverkat till att upprätta en individuell handlingsplan,
2. utan godtagbart skäl inte lämnat en aktivitetsrapport till Arbetsförmedlingen inom utsatt tid,
3. utan godtagbart skäl inte besökt eller kontaktat Arbetsförmedlingen eller en leverantör som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen, vid en bestämd tidpunkt,
4. utan godtagbart skäl inte sökt anvisat lämpligt arbete, eller
5. inte aktivt sökt lämpliga arbeten.

Om sökanden missköter arbetssökandet enligt första stycket vid upprepade tillfällen inom samma ersättningsperiod, ska han eller hon stängas av från rätt till ersättning.

43 a § första stycket ALF

En sökande ska stängas av från rätt till ersättning i 5 ersättningsdagar, om han eller hon utan godtagbart skäl

1. avvisat ett erbjudet lämpligt arbete,
2. genom sitt uppträdande uppenbarligen vållat att en anställning inte kommit till stånd, eller
3. avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program för vilket aktivitetsstöd lämnas.

43 b § första stycket ALF

En sökande ska stängas av från rätt till ersättning i 45 ersättningsdagar, om han eller hon

1. utan giltig anledning lämnat sitt arbete,
2. på grund av otillbörligt uppförande skilts från sitt arbete,
3. utan giltig anledning lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program för vilket aktivitetsstöd lämnas, eller
4. uppträtt på ett sådant sätt att den offentliga arbetsförmedlingen återkallat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program för vilket aktivitetsstöd lämnas.

⁴ Prop. 2012/13:12, s. 38.

2.2 A-kassornas sammanläggning av underrättelser

Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring innehåller inte några bestämmelser om sammanläggning av underrättelser. Det saknas aktuell rättspraxis som ger närmare vägledning om när sammanläggning bör användas vid tillämpningen av sanktionsbestämmelserna.

A-kassorna har utvecklat en praxis, som innebär att en underrättelse i vissa situationer läggs samman med en eller flera andra underrättelser. I allmänhet är det den äldsta underrättelsen som a-kassan utreder och fattar beslut om. Vid sammanläggning beslutas endast om en sanktion, eftersom a-kassorna skriver av övriga underrättelser som kommer in under utredningstiden.

Det framgår av Sveriges a-kassors handläggarsråd att det är möjligt att fatta beslut om sanktion för en sanktionsgrundande händelse om flera underrättelser kommer in innan beslut om sanktion har hunnit fattas. Beslutet om sanktion ska vara handlingskorrigerande och därför menar Sveriges a-kassor att det först efter att den sökande har haft möjlighet att ta del av ett beslut som den sökande kan få en ny sanktion för en sanktionsgrundande händelse i samma sanktionsgrupp⁵. Rent praktiskt måste man som handläggare fatta beslut på en av underrättelserna, i normalfallet det första, och skriva av de andra underrättelserna eftersom de lämnas utan åtgärd. Sveriges a-kassor anser att en sökande förväntas ha tagit del av ett beslut tre arbetsdagar efter att ett beslut har fattats och då kan a-kassan pröva nya underrättelser för sanktion.⁶

2.3 IAF:s tidigare granskningar

IAF har sedan de nya reglerna om sanktioner i arbetslöshetsförsäkringen infördes 2013 granskat a-kassornas tillämpning av reglerna vid flera tillfällen. Här redogör vi för vissa av IAF:s tidigare granskningar om a-kassornas sammanläggning av underrättelser samt sanktioner och handläggningstider för underrättelser från utvalda rapporter under perioden 2014–2020.

År 2014 granskade IAF de beslut som a-kassorna fattade med anledning av Arbetsförmedlingens underrättelser. Regeländringarna i arbetslöshetsförsäkringen som infördes 2013 medförde bland annat att underrättelseorsakerna blev flera. Det ledde till att a-kassorna fick hantera stora volymer av underrättelser från Arbetsförmedlingen. IAF ansåg att det fanns skäl att överväga om bestämmelserna

⁵ Respektive åtgärdsgrupp bör innehålla en trappa för att visa på allvarligheten i att upprepa handlingar som inte stämmer överens med villkoren i försäkringen, se prop. 2012/13:12, s. 28.

⁶ Meddelanden från Arbetsförmedlingen. Ett handläggarsråd för arbetslöshetskassorna.

ger tillräckligt stöd för en enhetlig tillämpning av det nya regelverket och konstaterade att rutinen att lägga samman underrättelser möjligen kan vara ett sätt att hantera de stora volymerna av underrättelser.⁷

Under 2017 granskade IAF a-kassornas sammanläggning av underrättelser. Cirka fem procent av underrättelserna 2016 skrevs av med anledning av sammanläggning av underrättelser och IAF konstaterade att det inte påverkade prövnings- och sanktionsgraden nämnvärt. IAF bedömde samtidigt att det kan finnas brister i likabehandlingen av ersättningstagare när det gäller sammanläggningen av underrättelser. Enbart ett fåtal av de granskade a-kassorna lämnade tydlig information till arbetssökande om orsaken till att underrättelserna som ingick i ett beslut hade avskrivits. Det framgår att de flesta a-kassorna följde SO:s⁸ handläggningstöd för sammanläggning av underrättelser.⁹

Enligt IAF:s bedömning i en granskning 2019 leder sammanläggning av underrättelser till en bristande likabehandling av de arbetssökande i a-kassornas handläggning. IAF menar att sammanläggningen även leder till att upptrappningen av sanktionsåtgärder vid misskötsamhet inte alltid sker på det sätt som var avsikten med sanktionsbestämmelserna. IAF bedömde att sammanläggning skapar bristande förutsebarhet för de arbetssökande, eftersom kopplingen mellan en persons handlande och det beslut som handlandet resulterar i inte blir tydlig. IAF beskriver vidare att a-kassorna inväntar kassakorten (tidrapporterna) innan de fattar beslut med anledning av en underrättelse vilket kan innebära att flera underrättelser kan genereras och sammanläggning kan bli aktuell. Den arbetssökande har även möjlighet att vänta i upp till nio månader med att ansöka om ersättning (lämna in sin tidrapport).¹⁰ Det innebär att om den sökande dröjer med sin ansökan, kan det bidra till sammanläggning av underrättelser.¹¹

Det framgår av en rapport 2020 att a-kassorna bara prövade 34 procent av alla underrättelser för sanktion som de tog emot. En stor del av de underrättelser som tas emot av en a-kassa är inte aktuella för prövning utan skrivs av. Avskrivning görs av framför allt tre skäl:

- Den arbetssökande har inte ansökt om arbetslöshetsersättning för den dag när händelsen som låg till grund för underrättelsen inträffade.
- A-kassan lägger samman flera underrättelser inom samma kategori till grund för beslut om endast en sanktion. Sammanläggningar av det slaget

⁷ IAF rapport 2014:25.

⁸ Sveriges a-kassor hette tidigare Arbetslöshetskassornas Samorganisation (SO).

⁹ IAF rapport 2017:6.

¹⁰ 47 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, se bilaga 3.

¹¹ IAF rapport 2019:2.

kan göras när a-kassan inte har fattat beslut om en underrättelse innan nästa kommer in.

- Det har gått för lång tid från att händelsedagen inträffade. Om den arbetssökande inte ansöker om ersättning för någon eller några av de 112 kalenderdagarna¹² räknat från den dag som varningen eller avstängningen skulle ha börjat gälla eller inte har rätt till ersättning, kan a-kassan inte verkställa beslutet om avstängning.¹³

¹² 45 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, se bilaga 3.

¹³ IAF rapport 2020:16.

3 Beskrivande statistik om underrättelserna

I det här kapitlet beskriver vi underrättelserna som analyserades i granskningen och de variabler som användes. Presentationen är uppdelad i tre avsnitt. I avsnitt 3.1 beskriver vi underrättelserna övergripande, i avsnitt 3.2 beskriver vi underrättelserna för individkategorier och i avsnitt 3.3 beskriver vi underrättelserna för ärendekategorier.

3.1 Beslut om sanktion, bifall eller sammanläggning

Analysen i granskningen är genomförd utifrån data från IAF:s statistik- och tillsynsdatabas. I den här granskningen ingår de

- prövade underrättelserna som ledde till sanktion eller inte sanktion (bifall till ersättning)
- avskrivna underrättelserna som sammanlades med en underrättelse som gav sanktion.

För att en avskriven underrättelse ska betraktas som sammanlagd använde vi följande villkor:

- Underrättelsen kom in samtidigt/efter underrättelsen som gav sanktion och före/samtidigt som beslut om sanktion fattades för underrättelsen som gav sanktion.
- Underrättelsens avskrivningsdatum är mellan beslutsdatum för underrättelsen som gav sanktion och tre dagar fram i tiden.¹⁴
- Antalet kalenderdagar utan ersättning är 112 dagar eller mindre räknat från underrättelsens händelsedatum.

Tabell 1 visar information om de cirka 17 500 sammanlaga avskrivna underrättelserna. Att bara en avskriven underrättelse lades samman med en underrättelse som gav sanktion skedde 9 340 gånger. I fyra fall var det tio avskrivna underrättelser som sammanlagts med en underrättelse som gav sanktion.

¹⁴ Sveriges a-kassors handläggarstöd *Meddelanden från Arbetsförmedlingen* anger att underrättelser sammanläggs om underrättelsernas händelsedatum ligger under tiden mellan den första underrättelsen och upp till tre arbetsdagar efter ett beslutet har fattats.

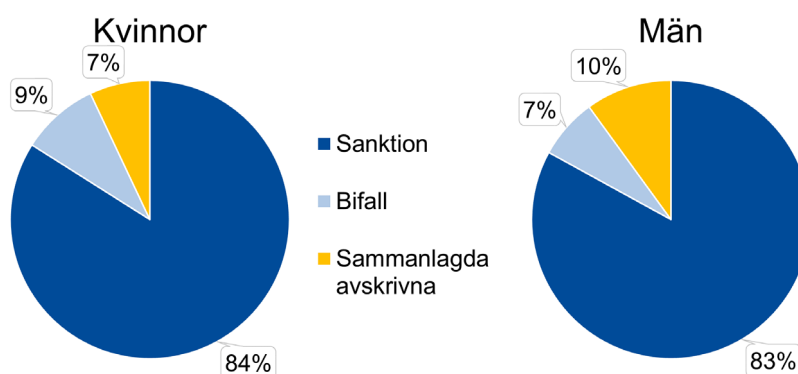

Tabell 1: Antal gånger ett visst antal sammanlagda avskrivna underrättelser lagts samman.

Antal sammanlagda avskrivna	Antal gånger
1	9 340
2	1 912
3	619
4	296
5	141
6	45
7	21
8	7
9	5
10	4

Diagram 2 visar de underrättelser som ingår i vår granskning. De här underrättelserna har alla beslutats under 2021 och det totala antalet är cirka 195 000 underrättelser. Andelen av underrättelserna med beslut om sanktion var 84 procent för kvinnor och 83 procent för män. Andelen sammanlagda avskrivna underrättelser är lägre för kvinnor än för män, 7 procent respektive 10 procent.

Diagram 2: Underrättelserna i granskningen för kvinnor och män.

Det var totalt cirka 195 000 underrättelser, men bara 125 600 personer som fått underrättelse. Det förklaras av att en del personer får flera underrättelser. Underrättelserna gäller 56 300 kvinnor och 69 300 män, vilket gör att antalet underrättelser per person är något högre för män. Det är 1,6 underrättelser per man, vilket ska jämföras med 1,5 per kvinna.

Av de arbets sökande med underrättelser är 45 procent kvinnor och 55 procent män.

3.2 Underrättelser och individegenskaper

Utifrån information om individernas olika egenskaper har vi skapat olika individkategorier. Tabell B1 i bilaga 1 innehåller ytterligare information om antalet underrättelser och andelen av underrättelserna som gav sanktion, bifölls eller som sammanlagts och skrivits av per individkategori under 2021.

Vi redovisar här de största andelarna per individkategori. Av de ungefär 195 000 underrättelserna gällde:

- 57 procent män
- 45 procent åldersgruppen 35–54 år
- 60 procent födda i Sverige
- 45 procent med högst gymnasial utbildning
- 91 procent utan funktionsnedsättning.

Av underrättelserna gick 43 procent till kvinnor och 57 procent till män.

Av de sammanlagda avskrivna underrättelserna gällde 35 procent kvinnor och 65 procent män.

3.3 Handläggningstid och annan information om underrättelserna

Justitieombudsmannen (JO) har uttalat sig om handläggningstider hos a-kassorna. JO skriver att i sanktionsärenden bör utgångspunkten för en godtagbar handläggningstid vara tre veckor. JO menar att alla ärenden inte kommer kunna avslutas inom dessa ramar, men det ankommer på a-kassorna att driva ärendet framåt fram till avgörande. För att en längre handläggningstid ska kunna godtas måste det finnas omständigheter som kan motivera varför det har dragit ut på tiden.¹⁵

¹⁵ JO, beslut 18 juni 2021.

Vi definierar handläggningstiden som tiden från datumet när underrättelsen kom in till datumet för beslut. I den här granskningen har vi valt att ha 28 dagar som en brytpunkt mellan kort och lång handläggningstid, med anledning av tidsåtgång för exempelvis

Handläggningstid för underrättelser
Antalet dagar från den dag när underrättelsen kom in till a-kassan till den dag när beslut fattades.

a-kassans kommunikering. Det förekommer även att a-kassan behöver hämta in ytterligare upplysningar från Arbetsförmedlingen. När handläggningstiden överstiger 28 dagar har vi klassificerat det som lång handläggningstid.

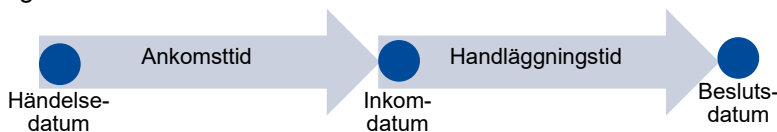
Vi definierar ankomsttiden i den här granskningen som tiden från datumet för den sanktionsgrundande händelsen, till det datum när underrättelsen kom in till a-kassan. Även ankomsttiden klassificeras

Ankomsttid för underrättelser
Antalet dagar från dagen för den sanktionsgrundande händelsen till dagen när underrättelsen kom in till a-kassan.

som antingen kort eller lång, med gränsen satt vid 15 dagar. När ankomsttiden överstiger 15 dagar har vi bedömt det som lång ankomsttid.

Tiden från den sanktionsgrundande händelsen till beslut består av ankomsttiden och handläggningstiden. Det illustreras i diagram 3.

Diagram 3: Tiden från händelse till beslut.

Vår data innehåller även information om vilken a-kassa som handlagt underrättelsen och om orsaken till underrättelsen. Tabellerna B2 och B3 i bilaga 1 innehåller ytterligare information om antalet underrättelser och andelen av underrättelserna som gav sanktion, bifölls eller sammanlagts och skrivits av per ärendekategori.

Vi redovisar här de största andelarna per ärendekategori. Av de cirka 195 000 underrättelserna

- gällde 19 procent Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa
- gällde 41 procent underrättelseorsaken ”söker inte arbete aktivt”
- hade 23 procent lång handläggningstid
- hade 38 procent lång ankomsttid.

4 Metoder vi använt för att analysera underrättelserna

Vi har använt tre metoder för att analysera underrättelserna: statistisk analys (avsnitt 4.1), simulering (avsnitt 4.2) och fallstudie (avsnitt 4.3).

4.1 Statistisk analys av samband och effekter

Beskrivningen är uppdelad i två delar: Först beskriver vi hur vi undersöker variabelers relation till lång handläggningstid. Därefter beskriver vi hur vi beräknade effekten av lång handläggningstid på sannolikhet för sanktion.

4.1.1 Variablens relation till lång handläggningstid

Vi har kategoriserat handläggningstiden som kort om den är 28 dagar eller kortare, och lång om den överstiger 28 dagar. Oddset för att en underrättelse har lång handläggningstid beräknas som sannolikheten för lång handläggningstid dividerat med sannolikheten för kort handläggningstid, $\frac{p}{1-p}$.

Vi har individinformation (som kön, ålder, utbildning, födelseregion med mera) och ärendeinformation (a-kassa, avvikelseorsak, ankomsttiden och om underrättelsen gav sanktion) samlad radvis i en matris med information om underrättelserna, \mathbf{U} .

Vi undersöker sambandet mellan olika variabler och lång handläggningstid genom att relatera den kategoriserade handläggningstiden till individ- och ärendeinformationen. Det gör vi med logistisk multipel regression¹⁶, enligt ekvation 1:

$$\log \frac{p}{1-p} = \alpha + \mathbf{U}\boldsymbol{\beta} \quad (1)$$

Den sambandsanalysen vi genomfört ger kvoter av odds för att en underrättelse har lång handläggningstid. Till exempel beräknas oddskvoten för kön genom att oddset för att underrättelser till män har lång handläggningstid divideras med oddset för att underrättelser till kvinnor har lång handläggningstid. Anta att den beräknade oddskvoten för kön är 0,97. Det innebär att oddset för att en underrättelse till en man har lång handläggningstid är ungefär tre procent lägre än oddset för en kvinna. Det innebär att handläggningstiden i lägre grad är lång för män än för kvinnor, givet

¹⁶ För mer information se Stata, Logistic Regression.

samma uppsättning av övriga variabler. När resultaten presenteras uttrycks det som att det är vanligare att kvinnor har längre handläggningstid.

Ett ytterligare exempel: Oddskvoten för beslut beräknas genom att dividera oddset för att underrättelser som gett sanktion har lång handläggningstid med oddset för att underrättelser som gett bifall har lång handläggningstid. Om oddskvoten för beslut är 1,33 innebär det att underrättelser som ger sanktion i högre grad har lång handläggningstid, givet samma uppsättning av övriga variabler. När resultaten presenteras skrivs detta som: Det är vanligare att underrättelser som ger sanktion har lång handläggningstid.

Ett konfidensintervall är ett intervall runt ett beräknat värde som med viss säkerhet innefattar det sanna och okända värdet. Det finns ett konfidensintervall till varje beräknad oddskvot som informerar om oddskvoten med statistisk säkerhet är skild från 1. Om konfidensintervallet inte inkluderar 1 finns det stöd för att grupper sannolikt har olika odds för att en underrättelse har lång handläggningstid. Även små skillnader i odds kan vara statistiskt säkerställda.

Vi har samlat resultaten av sambandsanalysen i avsnitt 5.1. Sambandsanalysen utgör basen för att skatta effekten som lång handläggningstid har på sannolikheten för sanktion.

4.1.2 Effekt av lång handläggningstid på sannolikhet för sanktion

Vi vill uppskatta effekten av att en underrättelse har lång handläggningstid på sannolikheten för sanktion. Gruppen underrättelser med lång handläggningstid och gruppen underrättelserna med kort handläggningstid kan vara olika sammansatta avseende övriga variabler. Därför är det inte korrekt att jämföra sannolikheten för sanktion för dessa grupper i sin helhet. Det skulle till exempel kunna vara fallet att den ena gruppen till större del består av personer med högre utbildning. För att korrekt kunna jämföra sannolikhet för sanktion måste vi därför ta hänsyn till skillnader i gruppernas sammansättning.

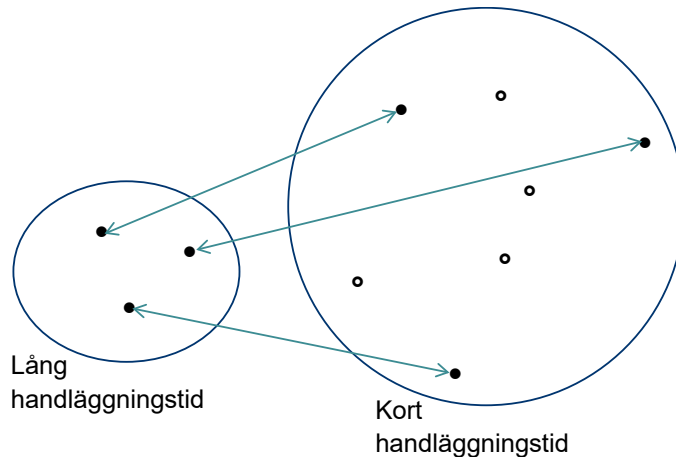
Det åstadkommer vi genom att en underrättelse med lång handläggningstid matchas mot en underrättelse med kort handläggningstid på så sätt att underrättelserna är så lika som möjligt i övrigt. De bildar ett par och ger en skillnad i sannolikhet för sanktion när det enda som skiljer dem åt är handläggningstiden. Vi skapar sådana par för varje underrättelse med lång handläggningstid. Detta illustreras i diagram 4. Vi uppskattar effekten av lång handläggningstid på sannolikhet för sanktion som den genomsnittliga skillnaden i sannolikhet för sanktion för paren.¹⁷

¹⁷ Beskrivningen i texten är en förenkling, eftersom vi faktiskt har använt matchning av en underrättelse med lång handläggningstid till minst en underrättelse med kort handläggningstid.

Vi använder sambandsanalysen där lång handläggningstid relateras till individ- och ärendeinformationen, för att avgöra vilken underrättelse med kort handläggningstid som är mest lika en underrättelse med lång handläggningstid. Det innebär att varje par skapas av underrättelser med så lika sannolikhet för lång handläggningstid som möjligt.

Diagram 4: Illustration av matchningsproceduren.

Om den beräknade effekten av lång handläggningstid på sannolikheten för sanktion är -0,05 betyder det att sannolikheten för sanktion beräknas vara så mycket lägre för underrättelser med lång handläggningstid. Till den skattade effekten finns ett konfidensintervall som informerar om effekten med statistisk säkerhet är skild från 0. Om konfidensintervallet inte innehåller 0 finns stöd för att lång handläggningstid sannolikt påverkar sannolikheten för sanktion.

Vi genomför två varianter av den beskrivna effektberäkningen. Den första varianten beaktar inte sammanlagda avskrivna underrättelser. Då leder en underrättelse antingen till sanktion eller till bifall. Med andra ord är sannolikheten för sanktion i den varianten antingen 1 eller 0. Den andra varianten beaktar sammanlagda avskrivna underrättelser. Då justeras sannolikheten för sanktion (för de som gav sanktion) till $\frac{1}{1+n}$, där n är antalet sammanlagda avskrivna underrättelser. Om beräkningarna visar att lång handläggningstid påverkar sannolikheten för sanktion innebär det att sanktionsgrundande händelser behandlas olika, beroende på om handläggningstiden är kort eller lång.

Vi beräknar också effekten som lång handläggningstid har på sannolikhet för sanktion per kön. Beräkningarna baseras på data uppdelat per kön och

Effektberäkning på detta sätt benämns "Average treatment effect on the treated" (ATET). För mer information hänvisas till Stata, Treatment Effects.

sambandsanalys enligt ekvation 1 (men då utan kön i matrisen med information om underrättelserna).

Vi har samlat resultaten av effektberäkningarna i avsnitt 5.2.

4.2 Simulering av utbetalningar i samband med sammanläggning

Målet med simuleringen är att uppskatta utbetalad¹⁸ arbetslöshetsersättning i samband med sammanläggningar av avskrivna underrättelser som beslutats under 2021.

Vi vet på vilket trappsteg i sanktionstrappan en individ är när underrättelser läggs samman. Det innebär att vi också vet vad sanktionen skulle ha blivit i ett eventuellt nästa steg. Det följande beskriver vad som sker när en sammanlagd och avskriven underrättelse hypotetiskt prövas. Vi antar att en individ som inte får sanktion fortsätter som tidigare och det innebär att hen inte ändrar sitt beteende. Om individen har (minst) en ytterligare sammanlagd avskriven underrättelse innebär det att nästa sammanlagda avskrivna underrättelsen ingår i simuleringen.

För att genomföra simuleringen behöver vi göra ett antagande om hur den sökande reagerar på en sanktion. Vi antar att en individ som får en sanktion med viss sannolikhet väljer att justera sitt beteende. I en tidigare rapport redovisar IAF andelen som går vidare till nästa trappsteg i sanktionstrappan.¹⁹ I rapporten noteras vissa skillnader i andelen som går till nästa trappsteg beroende på trappsteg, men vi antar att andelen som går vidare till nästa trappsteg är densamma oavsett trappsteg. I simuleringarna antas andelen som går vidare till nästa trappsteg vara 35 procent. I 35 procent av fallen ändras inte beteendet och då skulle den kommande sammanlagda underrättelsen ges. Att endast en viss andel går vidare till nästa trappsteg behöver inte tillskrivas beteendeändring. Det kan till exempel orsakas av att vissa som nått ett visst trappsteg börjar arbeta och därför inte kommer i fråga för underrättelser och sanktioner. Trots det väljer vi i den här granskning att kalla det för beteendeändring.

I simuleringen avgörs om individen ändrar sitt beteende eller fortsätter som tidigare av om ett slumpantal är mindre än eller lika med 0,35 eller större än det. Det innebär att en individ som fått en sanktion i 65 procent av fallen ändrar sitt beteende så att nästa sammanlagda avskrivna underrättelse inte ges. När en individ väl väljer att ändra sitt beteende bryts kedjan av sammanlagda avskrivna underrättelser, eftersom anledningen till dem antas ha försvunnit.

¹⁸ Dienemann, P.F., s. 8–11.

¹⁹ IAF, rapport 2017:6, s. 40.

För att genomföra simuleringen måste vi även göra antaganden om hur stor andel av de sammanlagda avskrivna underrättelserna som leder till sanktion. I simuleringarna antas att andelen av de sammanlagda avskrivna underrättelserna som skulle leda till sanktion är lika med andelen som ledde till sanktion hos de prövade underrättelserna per a-kassa och kön. Till exempel så är andelen som gav sanktion av de prövade underrättelserna till kvinnor för Arbetslöshetskassan Alfa 90 procent. I simuleringen bestäms om en sammanlagd avskriven underrättelse till en kvinna hos Alfa ska ge sanktion eller bifall av om ett slumpstal är mindre än eller lika med 0,90 eller större än det.

För varje sammanlagd avskriven underrättelse som kvarstår efter en möjlig beteendeförändring och som dessutom leder till sanktion, bestäms det utbetalda beloppet av det minsta värdet av individens kommande utbetalningar (inom ersättningsperioden) och produkten av sanktionstiden och dagpenningen.

Det totalt utbetalda beloppet blir annorlunda om en ny beräkning genomförs, eftersom slumpstal avgör om individens beteende justeras och om en sammanlagd avskriven underrättelse leder till sanktion. För att få fram fördelningen för det utbetalda beloppet upprepas beräkningen ett tusen gånger. Resultaten redovisas totalt och uppdelat per kön och a-kassa.

Vi har samlat resultaten för de beräknade utbetalningarna i avsnitt 5.3.

4.3 Fallstudie om orsaker till olika handläggningstider

I vår granskning kompletterar vi de statistiska metoderna med en fallstudie²⁰ för att undersöka möjliga orsaker till olika handläggningstider. Ett mindre antal sanktionsärenden valdes ut för en närmare granskning. I fallstudien beskriver vi typfall på handläggning av sanktioner med lång eller kort handläggningstid. Fallstudien bidrar till ökad förståelse av hur hela handläggningsprocessen ser ut, från början till slut, och hur den kan skilja sig åt.

Vi har granskat a-kassornas handläggning av underrättelser utifrån olika kriterier som exempelvis tid för kommunikering och tid mellan olika handläggningsmoment. Vi har delvis styrt urvalet av underrättelser till fallstudien. Vi har valt underrättelser från Arbetslöshetskassan Alfa och Säljarnas arbetslöshetskassa, eftersom de var de två ytterligheterna avseende handläggningstid enligt sambandsanalysen: Alfa på så sätt att handläggningstiderna oftast var långa och Säljarnas på så sätt att handläggningstiderna oftast var korta, under 2021.

²⁰ Lindvall, J.

Vi granskade sex underrättelser hos Säljarnas. För att med säkerhet få med olika situationer valdes tre underrättelser ut. Underrättelsen med:

- två sammanlagda avskrivna underrättelser
- orsaken ” Medverkar inte till att upprätta en handlingsplan”
- lång handläggningstid.

Resterande tre underrättelser med kort handläggningstid valdes ut av slumpen.

Vi granskade sju underrättelser hos Alfa. Vi använde slumpen i tre steg för att välja ut underrättelser med fler än fyra sammanlagda underrättelser:

- två underrättelser med kort handläggningstid
- två underrättelser med orsaken ” Medverkar inte till att upprätta en handlingsplan”
- tre underrättelser bland resterande underrättelser.

Vi har samlat resultatet av fallstudien i avsnitt 5.4.

5 Orsaker till och effekter av långa handläggningstider

Först presenterar vi resultat från sambandsanalysen om hur bakgrundsvariabler relaterar till underrättelsernas handläggningstid (avsnitt 5.1). Sedan presenterar vi resultat från effektberäkningar om hur handläggningstiden påverkar sannolikheten för sanktion (avsnitt 5.2). Därefter presenterar vi beräkningar av hur mycket sammanläggningen av underrättelser potentiellt kostat staten (avsnitt 5.3). Avslutningsvis presenterar vi resultat från fallstudierna om vad som kan förklara olika handläggningstider för underrättelser (avsnitt 5.4).

5.1 Variablers relation till lång handläggningstid

Sambandsanalysen (beskriven i avsnitt 4.1) identifierar skillnader i oddskvot för att en underrättelse har lång handläggningstid mellan kategorier baserat på individ- och ärendeinformation. Resultaten presenteras i två avsnitt: I avsnitt 5.1.1 presenteras större skillnader och i avsnitt 5.1.2 presenteras mindre skillnader. En mer detaljerad sammanställning av alla resultat från sambandsanalysen finns uppdelat på individinformation, a-kassor och annan ärendeinformation i tabellerna B4–B6 i bilaga 2. I tabellerna i bilaga 2 ges även konfidensintervall till varje skattning. I rapporten skrivs inte konfidensintervallen ut, men vi kommenterar bara signifikanta skillnader.

5.1.1 Större skillnader i odds för lång handläggningstid

Det fanns skillnader mellan a-kassornas handläggningstid för underrättelser. Arbetslöshetskassan Alfa hade den högsta sannolikheten för lång handläggningstid och Säljarnas arbetslöshetskassa hade den lägsta sannolikheten för lång handläggningstid.

Det är vanligare att underrättelser med orsaken ”inte aktivt sökt lämpliga arbeten” hade kort handläggningstid. De övriga orsakerna jämförs med orsaken ”inte aktivt sökt lämpliga arbeten” och alla hade en högre sannolikhet för lång handläggningstid. Den högsta observerade sannolikheten för lång handläggningstid gäller orsaken ”medverkar inte till att upprätta handlingsplan”.

5.1.2 Mindre skillnader i odds för lång handläggningstid

Underrättelser med lång ankomsttid hade en något högre sannolikhet för lång handläggningstid än underrättelser med kort ankomsttid. Underrättelser som ledde

till sanktion hade en något högre sannolikhet för lång handläggningstid än underrättelser som inte gav sanktion.

Underrättelser till den yngsta åldersgruppen upp till 24 år hade en något högre sannolikhet för lång handläggningstid än underrättelser till övriga åldersgrupper. Underrättelser till dem som är födda i Europa (utom Norden) hade en något lägre sannolikhet för lång handläggningstid än underrättelser till dem som är födda i Sverige. Underrättelser till dem med psykisk funktionsnedsättning hade en något högre sannolikhet för lång handläggningstid än underrättelser till dem utan funktionsnedsättning. Underrättelser till kvinnor hade en något högre sannolikhet för lång handläggningstid än underrättelser till män.

5.2 Lång handläggningstid och sannolikheten att få en sanktion

Vi har beräknat den genomsnittliga effekten av lång handläggningstid på sannolikheten att få sanktion, för de som hade lång handläggningstid. Det sker genom att underrättelserna med lång handläggningstid matchas mot underrättelser med kort handläggningstid, vilket vi beskrivit i avsnitt 4.1. Resultaten presenteras först för kvinnor och män tillsammans (avsnitt 5.2.1) och sedan för kvinnor och män var för sig (avsnitt 5.2.2).

5.2.1 Beräknad effekt för kvinnor och män gemensamt

I tabell 2 redovisas effekten av lång handläggningstid uppdelat på om underrättelserna är utan eller med sammanläggning för män och kvinnor tillsammans. Utan sammanlagda avskrivna underrättelser blir resultatet en liten statistisk säkerställd negativ effekt. Underrättelser med lång handläggningstid hade en lite lägre sannolikhet för sanktion. Minskningen i sannolikhet för sanktion är bara 0,34 procentenheter.

Tabell 2: Skattad effekt, konfidensintervall och p-värde per variant, totalt.

Kategori	Effekt	Konfidensintervall		P-värde
		Nedre	Övre	
Utan sammanläggning	-0,0034	-0,0048	-0,0020	<0,001
Med sammanläggning	-0,0525	-0,0557	-0,0494	<0,001

Med de sammanlagda avskrivna underrättelserna är den beräknade effekten av lång handläggningstid på sannolikheten för sanktion klart mer negativ. Lång handläggningstid minskar sannolikheten för sanktion med cirka 5 procentenheter.

Det innebär att sanktionsgrundande händelser behandlas olika beroende på om handläggningstiden är kort eller lång.

5.2.2 Beräknad effekt för kvinnor och män var för sig

Vi genomförde dessutom beräkningar av effekten som lång handläggningstid hade på sannolikheten för sanktion per kön. I tabell 3 presenteras resultaten för kvinnor och i tabell 4 presenteras resultaten för män. Där framgår att i varianten utan de sammanlagda avskrivna underrättelserna beräknas en liten statistiskt säkerställd effekt endast för män (cirka -0,4 procentenheter).

Tabell 3: Skattad effekt, konfidensintervall och p-värde per variant för kvinnor.

Kategori	Effekt	Konfidensintervall		P-värde
		Nedre	Övre	
Utan sammanläggning	-0,0021	-0,0043	0,0017	0,07
Med sammanläggning	-0,0405	-0,0451	-0,0360	<0,001

Tabell 4: Skattad effekt, konfidensintervall och p-värde per variant för män.

Kategori	Effekt	Konfidensintervall		P-värde
		Nedre	Övre	
Utan sammanläggning	-0,0038	-0,0056	-0,0019	<0,001
Med sammanläggning	-0,0623	-0,0666	-0,0581	<0,001

Med de sammanlagda avskrivna underrättelserna blir effekten som lång handläggningstid har på sannolikhet för sanktion mer negativ både för kvinnor och män. Då minskar lång handläggningstid sannolikheten för sanktion med cirka fyra procentenheter för kvinnor och med cirka sex procentenheter för män. Skillnaderna i hur lång handläggningstid påverkar sannolikheten för sanktion mellan könen är så stor att män med långa handläggningstider har en statistiskt säkerställd större minskning av sannolikheten för sanktion än kvinnor med långa handläggningstider har.

5.3 Utbetalningar i samband med sammanläggning av underrättelser

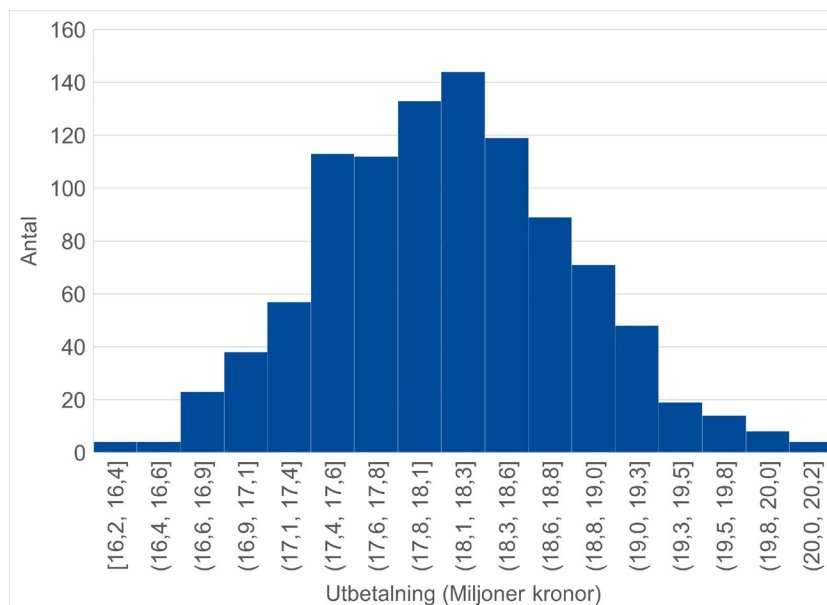
Vi har beräknat den utbetalda arbetslöshetsersättningen på så sätt som beskrivits i avsnitt 4.2. Vi har genomfört ett tusen upprepade beräkningar av utbetalningarna i samband med sammanläggning av underrättelser. Vid beräkningen av utbetalningar

har vi utgått från att a-kassorna har följt rutinen för sammanläggning av underrättelser som beskrivs i avsnitt 2.2. Först presenteras resultaten för totalt utbetald ersättning (avsnitt 5.3.1). Därefter presenteras resultaten för utbetald ersättning per a-kassa och kön (avsnitt 5.3.2).

5.3.1 Totalt uppskattad utbetald arbetslöshetsersättning i samband med sammanläggning

I diagram 5 illustreras fördelningen av utbetalningarna. Det minsta beräknade värdet är 16,2 miljoner kronor och det största beräknade värdet är 20,2 miljoner kronor. I diagrammet framgår att det är vanligast att det beräknade värdet ligger i intervallet 18,1 till 18,3 miljoner kronor. Det skedde i 144 fall av de 1 000 beräkningarna. Medianen för utbetalningarna är 18,1 miljoner kronor.

Diagram 5: Fördelningen av utbetalningarna i samband med sammanläggning av underrättelser.

5.3.2 Uppskattad utbetald ersättning i samband med sammanläggning per kön och a-kassa

I tabell 5 presenteras den procentuella andelen av utbetalningarna i samband med sammanläggning av underrättelser per kön för de tusen beräkningarna i vår simulering. Andelen som tillfaller män är som minst 65 procent och som mest 77 procent. Medianen för andelen som tillfaller män är 72 procent.

Tabell 5: Den procentuella andelen av utbetalningarna som tillfaller kvinnor och män.

Kön	Min (%)	Median (%)	Max (%)
Kvinnor	23	28	35
Män	65	72	77

Av utbetalningarna i samband med sammanläggning av underrättelser gick 28 procent till kvinnor och 72 procent till män.

I tabell 6 presenteras a-kassornas procentuella andel av utbetalningarna för de tio a-kassorna som har störst utbetalningar i samband med sammanläggning av underrättelser. I tabellen är a-kassorna sorterade efter medianen för utbetalningarna i fallande ordning. De övriga a-kassorna har mindre utbetalningar.

Arbetslöshetskassan Alfa har störst andel av utbetalningarna, med en medianandel på 31 procent av alla utbetalningar. Näst störst andel har IF Metalls med medianandelen 15 procent.

Tabell 6: Den procentuella andelen av utbetalningarna för de tio a-kassor med störst andel, sorterade efter medianvärdet för utbetalningarna i fallande ordning.

A-kassa	Min (%)	Median (%)	Max (%)
Alfa	25	31	36
IF Metalls	11	15	19
Kommunalarbetarnas	5	7	10
Byggnadsarbetarnas	4	7	10
Hotell- och restauranganställdas	3	6	9
Akademikernas	3	6	10
Småföretagarnas	2	5	9
Transportarbetarnas	3	4	8
Unionens	2	3	5
Sekos	1	3	6

5.4 Orsaker till olika handläggningstider hos två a-kassor

Det här avsnittet bygger på en fallstudie av handläggningen av underrättelser hos två arbetslöshetskassor, Alfa och Säljarna (se avsnitt 4.3). De två a-kassorna valdes ut med anledning av att sambandsanalysen visade dels att Alfes handläggningstider ofta var långa, dels att Säljarnas handläggningstider ofta var korta under 2021. Vi har följt handläggningen och processen från början till slut för sammanlagt 13 underrättelser som resulterade i sanktioner.

I fallstudien har vi identifierat exempel på orsaker till olika handläggningstid. Vi har också frågat de två a-kassorna om tänkbara orsaker till lång handläggningstid för underrättelser. A-kassornas svar samstämmer med det som fallstudien visar.

5.4.1 Erfarenheter av underrättelser med olika handläggningstid

Utifrån den genomförda fallstudien hos två a-kassor har vi identifierat exempel på orsaker till lång handläggningstid för underrättelser:

- A-kassans beslut om en ersättningsperiod för den arbetssökande har dröjt.
- Arbetssökande har fått avslagsbeslut om arbetslöshetsersättning, men efter kompletteringar fått beviljat en ersättningsperiod senare.
- Den arbetssökande har dröjt med att skicka in sina tidrapporter.

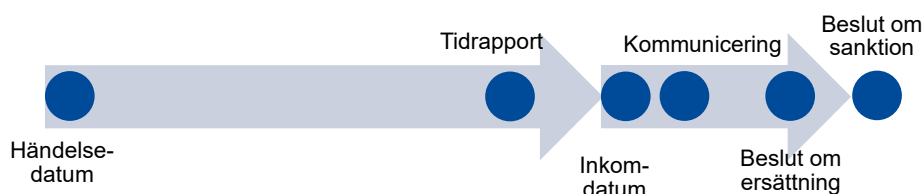
Vi har sett exempel på lång handläggningstid för underrättelser som beror på att den arbetssökande har dröjt med att skicka underlag som krävs för att a-kassan ska kunna fatta beslut om ersättning. Vi har även sett exempel på underrättelser där a-kassans utredning om ersättning har dragit ut på tiden med anledning av att den arbetssökande hade haft ett företag eller arbetat inom EU innan arbetslösheten.

Fallstudien visar att a-kassorna som ingick har följt handläggarstödet för det mesta när det gäller kommunikering och sammanläggning av underrättelser. Fallstudien visar också att a-kassorna har hanterat underrättelserna i nära anslutning till att de kom in under förutsättning att ersättningsperioden var beviljad.

Samtalet med a-kassorna visade att kompletteringar från Arbetsförmedlingen kunde ta tid i vissa fall, men också att Arbetsförmedlingen numera är snabba att svara vid begäran om komplettering. Vi har inte sett några exempel på att a-kassan behövde hämta in kompletterande underlag från Arbetsförmedlingen.

Vi beskriver mer detaljerat vad som skett för två av de underrättelserna vi studerat. Det första exemplet har lång ankomsttid och lång handläggningstid. Det är sammanställt i tabell 7 och illustrerat i diagram 6. Eftersom den arbetssökande väntade till oktober med att ansöka om arbetslöshetsersättning från februari månad påverkade det tidpunkten för när underrättelsen kom in till a-kassan och ankomsttiden blev lång. A-kassan behövde utreda och fatta beslut i ersättningsärendet innan de kunde fatta beslut om en sanktion. Handläggningstiden för förstagsprövningen av ersättningen påverkade i det här fallet handläggningstiden för underrättelsen.

Diagram 6: Tidslinje för en underrättelse med lång ankomsttid (241 dagar) och lång handläggningstid (44 dagar).

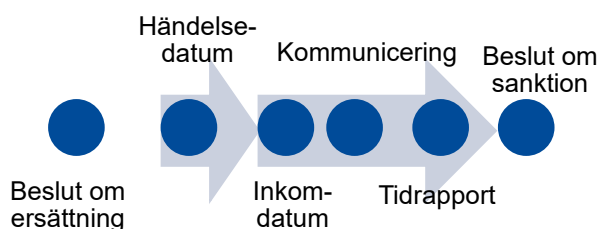

Tabell 7: Datum och händelser för en underrättelse i fallstudien.

Datum	Händelse
2021-02-25	Arbetsförmedlingen bedömde att den arbetssökande inte medverkat till att upprätta en handlingsplan (händesedatum).
2021-10-18	Den arbetssökande skickade in tidrapporter till a-kassan.
2021-10-24	Underrättelsen kom in till a-kassan.
2021-10-25	A-kassan kommunicerade med den arbetssökande. A-kassan gav den arbetssökande 14 dagars att komma in med ett yttrande på kommunikeringen.
2021-11-30	A-kassan beslutade att den arbetssökande har rätt till en ersättningsperiod. Den sökande beviljas ersättning från 2021-02-23.
2021-12-07	A-kassan fattade beslut om en sanktion (varning). I samband med beslutet avskrev a-kassan ytterligare 10 underrättelser, enligt rutinen för sammanläggning.

Det andra exemplet har kort ankomsttid och kort handläggningstid. Det är sammanställt i tabell 8 och illustreras diagram 7. Den arbetssökande kom in löpande med sina tidrapporter till a-kassan, vilket gjorde att underrättelsen kom in till a-kassan direkt efter att Arbetsförmedlingen skickat den. Det resulterade i att ankomsttiden blev kort. Den arbetssökande hade sedan tidigare beviljats en ersättningsperiod, vilket i sin tur påverkade handläggningstiden, och a-kassan kunde fatta ett beslut om sanktion när kommunikeringstiden hade löpt ut.

Diagram 7: Tidslinje för en underrättelse med kort ankomsttid (1 dag) och kort handläggningstid (19 dagar).

Tabell 8: Datum och händelser för en underrättelse i fallstudien.

Datum	Händelse
2021-04-27	Den arbetssökande fick beslutet om en ersättningsperiod från och med 2021-04-08.
2021-11-10	Arbetsförmedlingen bedömde att den arbetssökande inte deltog till att upprätta en handlingsplan (händelsedatum).
2021-11-11	Arbetsförmedlingen skapade underrättelsen.
2021-11-11	Underrättelsen kom in till a-kassan.
2021-11-12	A-kassan kommunicerade den arbetssökande. A-kassan gav den arbetssökande 14 dagar att komma in med ett yttrande på kommunikeringen.
2021-11-29	Den arbetssökandes tidrapport kom in till a-kassan.
2021-11-30	A-kassan fattade beslut om en sanktion. I samband med beslutet avskrev a-kassan ytterligare en underrättelse, enligt rutinen för sammanläggning.

6 Slutsatser och diskussion

Först presenterar vi slutsatserna om olika handläggningstid (avsnitt 6.1) samt slutsatserna om handläggningstid och sammanläggning av underrättelser (avsnitt 6.2). Sedan presenterar vi slutsatserna om utbetalningar av arbetslöshetsersättning i samband med sammanläggning av underrättelser (avsnitt 6.3). Därefter diskuterar vi de bestämmelser som har betydelse för sammanläggning av underrättelser (avsnitt 6.4). Avslutningsvis sammanställer vi behovet av ändrade bestämmelser som IAF identifierat utifrån granskningen (avsnitt 6.5)

6.1 Återkoppling till arbetssökande dröjer vid lång handläggningstid för underrättelser

Granskningen visar att lång handläggningstid har starkast samband med vilken a-kassa som handlägger underrättelsen och med orsaken till underrättelsen. IAF konstaterar att lång handläggningstid för underrättelser i sig är problematiskt, eftersom det innebär att återkopplingen om bristande regelefterlevnad dröjer. Det medför också en risk för längre tid i arbetslöshet.

6.2 Lång handläggningstid gör att män får färre sanktioner

IAF:s fallstudie var liten, men den visar att a-kassorna som ingick i studien har följt Sveriges a-kassors handläggartöd i arbetet med underrättelserna. IAF menar att trots att underrättelser hanteras enligt handläggartödet kan utfallet bli olika för individer om handläggningstiden är lång eller kort.

Granskningen visar att lång handläggningstid minskar sannolikheten för att en underrättelse ger sanktion. Effekten orsakas huvudsakligen av att ett större antal sammanläggningar görs av a-kassorna vid lång handläggningstid. IAF menar att sanktionsgrundande händelser inte behandlas lika, eftersom handläggningstiden påverkar antalet underrättelser som skrivs av. IAF fann också att effekten av lång handläggningstid för underrättelser är större för män än för kvinnor.

IAF konstaterar att tillämpningen av sammanläggning av underrättelser leder till ett ojämnt utfall för kvinnor och män. Eftersom sanktionssystemet är utformat i form av stegvisa sanktioner som blir mer kännbara vid återkommande misskötsel får män med nuvarande tillämpning av sammanläggningar fler underrättelser avskrivna än

kvinnor. IAF anser att det ojämlika utfallet kan riskera att minska förtroendet för arbetslöshetsförsäkringen.

6.3 Sammanläggning av underrättelser medför ökade utbetalningar av arbetslöshetsersättning

IAF bedömer att det är troligt att en del av de sammanlagda avskrivna underrättelserna hade gett sanktion om de hade prövats. Vår bedömning grundar sig på ett antagande att de sammanlagda avskrivna underrättelserna liknar de som prövats av a-kassorna.

IAF uppskattar att 18,1 miljoner kronor utbetalades i arbetslöshetsersättning, som inte hade betalats ut om de sammanlagda avskrivna underrättelserna prövats. Dessutom står män för en förhållandevis stor andel av det beloppet. Det orsakas av att män generellt har fler sammanlagda underrättelser och högre dagpenning än kvinnor. Det ekonomiska utfallet påverkas också av på vilket steg i sanktionstrappan den arbetssökande är vid sammanläggning av underrättelser.

IAF konstaterar att tillämpningen av sammanläggning av underrättelser resulterar i att arbetssökande får ersättning även för dagar de har misskött sig. Dessutom är det ekonomiska utfallet generellt ojämlikt för kvinnor och män vid tillämpningen av sammanläggning av underrättelser.

6.4 Sammanläggning av underrättelser behöver ett klaggörande regelstöd

Av rapporten framgår att lång handläggningstid medför konsekvenser för hur sanktionsgrundande händelser bedöms av a-kassorna. I avsnitt 6.4.1 diskuterar IAF möjligheten att korta ner tiden för en arbetssökande att ansöka om ersättning för att påverka handläggningstiderna för underrättelser. I avsnitt 6.4.2 diskuterar vi behovet av ett klaggörande regelstöd när det gäller a-kassornas möjligheter att lägga samman underrättelser. I avsnitt 6.4.3 sammanställer vi IAF:s rekommendationer utifrån granskningen.

6.4.1 Korta tiden för att ansöka om arbetslöshetsersättning

IAF fann att lång handläggningstid har ett starkt samband med vilken a-kassa den arbetssökande tillhör. A-kassor med få ärenden och korta handläggningstider lägger inte samman underrättelser i lika stor utsträckning. Med korta handläggningstider för underrättelser skulle sammanläggning göras i mindre omfattning. Det skulle vara mer

rimligt utifrån sanktionssystemet som ska vara handlingskorrigerande och ett verktyg för omställning till ett nytt arbete.

Ett beslut om en sanktion förutsätter att a-kassan har fattat ett beslut om en ersättningsperiod och att en ansökan om ersättning (tidrapport) lämnats in. IAF har i fallstudien noterat att möjligheten för arbetssökande att dröja nio månader med att skicka in sin ansökan om ersättning är en av förklaringarna till lång ankomsttid, lång handläggningstid och sammanläggning av underrättelser. Att det är möjligt enligt dagens regelverk att ansöka om ersättning med så lång fördröjning påverkar sanktionssystemets funktion negativt.

IAF har tidigare i en hemställan²¹ till regeringen påtalat att reglerna om hur länge en arbetssökande kan vänta med att ansöka om ersättning bör förändras, så att tiden minskas till en månad. Utredningen om ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen föreslår också att det bör införas en betydligt kortare tidsgräns för när en ansökan senast ska göras.²² IAF menar att en kortare tidsgräns för att ansöka om ersättning skulle resultera i att handläggningstiden för ärenden om sanktioner i vissa fall blir kortare.

6.4.2 Klargör när och hur sammanläggning får göras

Fallstudien ger stöd för att a-kassorna hade följt Sveriges a-kassors handläggarstöd för sammanläggning av underrättelser. En följd av att lägga samman underrättelser enligt handläggarstödet är att sannolikheten för sanktion minskas med lång handläggningstid. IAF menar att det behövs bestämmelser som tydliggör när och hur sammanläggning får göras. Utredningen om ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen anser också att möjligheten till sammanläggning bör klargöras²³.

IAF tycker att utredningens förslag om nya regler är en möjlighet som skulle innebära färre sammanläggningar: ”Det bör [...] införas en regel som begränsar a-kassornas möjlighet att lägga samman sanktionsgrunder som i tid ligger efter Arbetsförmedlingens meddelande till den sökande”²⁴. Redan då den arbetssökande får information från Arbetsförmedlingen om att hen har brutit mot reglerna borde den arbetssökande ha incitament att förändra sitt handlande. Dessutom skulle a-kassornas handläggningstider inte få så stor negativ påverkan på sanktionssystemets funktion som de får idag om regler om sammanläggning infördes enligt utredningens förslag. I förlängningen skulle sanktionssystemets handlingskorrigerande effekt bli tydligare

²¹ IAF, dnr: 2017/286.

²² SOU 2020:37, s. 525.

²³ SOU 2020:37, s. 451.

²⁴ SOU 2020:37, s. 453.

och mer kraftfull. Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring och sanktionssystemet ska medverka till att tiden i arbetslöshet blir så kort som möjligt.

6.4.3 Behov av ändrade bestämmelser för en bättre fungerande arbetslöshetsförsäkring

IAF påtalar behov av två förändringar i bestämmelser om arbetslöshetsförsäkringen.

- Korta ner tiden en arbetssökande har för att ansöka om arbetslöshetsersättning.
- Inför regler för när a-kassor kan lägga samman underrättelser.

Källor

Författningar

Förordning (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Offentligt tryck

Prop. 1999/2000:139, En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring.

Prop. 2012/13:12, Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen m.m.

SOU 2020:37, Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen.

Andra publikationer

Dienemann, P.F., Memorandum RM-4854-PR, 1966, *Estimating cost uncertainty using Monte Carlo techniques*.

IAF dnr 2017/286, *Hemställan om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring*.

IAF rapport 2014:25, *Kartläggning av arbetslöshetskassornas beslut efter underrättelse från Arbetsförmedlingen*.

IAF rapport 2017:6, *Underrättelser och sanktioner för personer med arbetslöshetsersättning*.

IAF rapport 2019:2, *Sammanläggning av underrättelser på arbetslöshetskassorna*.

IAF rapport 2020:16, *Underrättelser och sanktioner 2019*.

JO, beslut 18 juni 2021 (Dnr 1214–2020), *En undersökning av några a-kassors handläggning av ärenden med inriktning på frågan om handläggningstider och utformningen av beslut*.

Lindvall, J., *Fallstudiestrategier*, Statsvetenskaplig Tidskrift, 2007 nr 3.

Meddelanden från Arbetsförmedlingen. Ett handläggarstöd för arbetslöshetskassorna version 1.0, 2021-06-28.

Övrigt

Stata, Logistic regression, <https://www.stata.com/manuals/rlogit.pdf>. [hämtad 23-01-10].

Stata, Treatment Effects, <https://www.stata.com/manuals13/te.pdf>. [hämtad 23-01-10].

Bilaga 1: Beskrivande statistik

Tabell B1: Antal och andel underrättelser fördelat på olika individegenskaper och beslut.

Kategori	Sanktion	Bifall	Sammanlagd avskriven	Totalt
	Antal (Andel)	Antal (Andel)	Antal (Andel)	Antal (100 %)
Kön				
Kvinnor	69 800 (84 %)	7 400 (9 %)	6 000 (7 %)	83 200
Män	92 300 (83 %)	7 300 (7 %)	11 400 (10 %)	111 600
Ålder				
–24 år	11 000 (80 %)	500 (4 %)	2 200 (16 %)	13 700
25–34 år	46 100 (83 %)	3 500 (6 %)	5 700 (10 %)	55 300
35–54 år	72 700 (84 %)	7 100 (8 %)	7 000 (8 %)	86 800
55– år	32 900 (84 %)	3 500 (9 %)	2 600 (7 %)	39 000
Födelseregion				
Sverige	97 900 (83 %)	9 100 (8 %)	10 700 (9 %)	117 600
Norden, utom Sverige	2 700 (83 %)	300 (8 %)	300 (10 %)	3 300
Europa, utom Norden	17 000 (83 %)	1 600 (8 %)	1 900 (9 %)	20 500
Världen, utom Europa	45 100 (84 %)	3 700 (7 %)	4 600 (9 %)	53 400
Utbildningsnivå				
Grundskola	40 300 (84 %)	2 700 (6 %)	4 700 (10 %)	47 700
Gymnasial	72 900 (84 %)	5 500 (6 %)	8 400 (10 %)	86 800
Eftergymnasial	49 500 (82 %)	6 500 (11 %)	4 400 (7 %)	60 300
Funktionsnedsättning				
Ingen	147 300 (83 %)	13 300 (8 %)	15 900 (9 %)	176 500
Fysisk	6 400 (85 %)	600 (8 %)	500 (6 %)	7 500
Psykisk/socialmed	9 000 (83 %)	700 (7 %)	1 100 (10 %)	10 800
Totalt	162 700 (84 %)	14 700 (8 %)	17 500 (9 %)	194 800

Tabell B2: Antal och andel underrättelser fördelat på olika a-kassor och beslut.

A-kassa	Sanktion	Bifall	Sammanlagd avskriven	Totalt
	Antal (Andel)	Antal (Andel)	Antal (Andel)	Antal (100 %)
Akademikernas	9 600 (74 %)	2 500 (19 %)	900 (7 %)	13 000
Alfa	18 100 (65 %)	1 700 (6 %)	7 900 (28 %)	27 700
Byggnadsarbetarnas	7 700 (85 %)	500 (6 %)	800 (9 %)	9 000
Elektrikernas	700 (90 %)	0 (4 %)	0 (6 %)	800
Fastighets	3 500 (87 %)	300 (7 %)	300 (7 %)	4 000
Finans- och Försäkringsbranschens	700 (82 %)	100 (10 %)	100 (8 %)	800
GS	2 200 (91 %)	100 (4 %)	100 (5 %)	2 400
Handelsanställdas	9 300 (91 %)	600 (6 %)	300 (3 %)	10 300
Hotell- och restauranganställdas	12 900 (88 %)	800 (6 %)	1 000 (7 %)	14 700
If Metall	10 200 (83 %)	500 (4 %)	1 600 (13 %)	12 300
Journalisternas	500 (91 %)	0 (6 %)	0 (3 %)	500
Kommunalarbetarnas	33 000 (91 %)	2 100 (6 %)	1 200 (3 %)	36 300
Ledarnas	1 700 (90 %)	200 (9 %)	0 (1 %)	1 900
Livsmedelsarbetarnas	1 500 (82 %)	0 (3 %)	300 (16 %)	1 800
Lärarnas	2 900 (81 %)	400 (10 %)	300 (9 %)	3 600
Pappersindustriarbetarnas	300 (87 %)	0 (7 %)	0 (6 %)	400
Sekos	3 600 (79 %)	500 (12 %)	400 (9 %)	4 600
Småföretagarnas	4 400 (81 %)	400 (8 %)	600 (12 %)	5 500
STs	1 200 (81 %)	100 (9 %)	200 (11 %)	1 500
Sveriges arbetares	600 (85 %)	100 (8 %)	0 (6 %)	700
Säljarnas	500 (90 %)	0 (6 %)	0 (4 %)	500
Transportarbetarnas	7 400 (84 %)	600 (7 %)	800 (9 %)	8 800
Unionens	26 900 (89 %)	2 800 (9 %)	400 (1 %)	30 100
Vision	3 400 (91 %)	200 (5 %)	100 (4 %)	3 700
Totalt	162 700 (84 %)	14 700 (8 %)	17 500 (9 %)	194 800

Tabell B3: Antal och andel underrättelser fördelat på ärendeegenskaper och beslut.

Kategori	Sanktion	Bifall	Sammanlagd avskriven	Totalt
	Antal (Andel)	Antal (Andel)	Antal (Andel)	Antal (100 %)
Avvikelseorsak				
Söker inte arbete aktivt	66 200 (82 %)	8 800 (11 %)	5 300 (7 %)	80 300
Redovisar inte aktivitetsrapport	61 000 (87 %)	2 000 (3 %)	7 100 (10 %)	70 000
Inte kontaktat/besökt Arbetsförmedlingen enligt överenskommelse	26 500 (79 %)	2 900 (9 %)	4 300 (13 %)	33 600
Medverkar inte till att upprätta en handlingsplan	7 800 (82 %)	900 (10 %)	800 (8 %)	9 500
Annan orsak	1 300 (89 %)	120 (8 %)	40 (3 %)	1 400
Handläggningstid				
Kort (<=28 dagar)	125 900 (84 %)	12 200 (8 %)	12 100 (8 %)	150 200
Lång (>28 dagar)	36 700 (82 %)	2 500 (6 %)	5 400 (12 %)	44 600
Ankomsttid				
Kort (<=15 dagar)	102 000 (85 %)	8 000 (7 %)	10 500 (9 %)	120 700
Lång (>15 dagar)	60 500 (82 %)	6 700 (9 %)	7 000 (9 %)	74 100
Totalt	162 700 (84 %)	14 700 (8 %)	17 500 (9 %)	194 800

Bilaga 2: Faktorer påverkan på handläggningstiden

Tabell B4: Skattad oddskvot, konfidensintervall och p-värde per individegenskap.

Kategori	Oddskvot	Konfidensintervall		P-värde
		Nedre	Övre	
Kön				
Kvinnor	1,00			
Män	0,97	0,95	1,00	0,027
Ålder				
–24 år	1,00			
25–34 år	0,83	0,79	0,87	<0,001
35–54 år	0,87	0,82	0,91	<0,001
55– år	0,83	0,79	0,87	<0,001
Födelseregion				
Sverige	1,00			
Norden, utom Sverige	1,06	0,96	1,16	0,251
Europa, utom Norden	0,92	0,88	0,96	<0,001
Världen, utom Europa	1,01	0,98	1,04	0,378
Utbildningsnivå				
Grundskola	1,0			
Gymnasial	1,02	0,99	1,05	0,267
Eftergymnasial	1,01	0,98	1,05	0,501
Funktionsnedsättning				
Ingen	1,0			
Fysisk	0,99	0,93	1,05	0,694
Psykisk/socialmed	1,06	1,00	1,11	0,037

Tabell B5: Skattad oddskvot, konfidensintervall och p-värde per a-kassa.

A-kassa	Oddskvot	Konfidensintervall		P-värde
		Nedre	Övre	
Akademikernas	1,0			
Alfa	6,76	6,32	7,24	<0,001
Byggnadsarbetarnas	1,24	1,13	1,35	<0,001
Elektrikernas	1,01	0,8	1,28	0,935
Fastighets	1,42	1,27	1,58	<0,001
Finans- och Försäkring	1,31	1,06	1,62	0,013
GS	1,96	1,74	2,22	<0,001
Handelsanställdas	2,01	1,85	2,17	<0,001
Hotell- och restaurang	1,29	1,19	1,4	<0,001
IF Metall	1,63	1,5	1,76	<0,001
Journalisternas	0,63	0,44	0,89	0,01
Kommunalarbetarnas	2,1	1,96	2,25	<0,001
Ledarnas	0,96	0,82	1,13	0,642
Livsmedelsarbetarnas	2,5	2,19	2,86	<0,001
Lärarnas	2,93	2,66	3,24	<0,001
Pappersindustri- arbetarnas	0,47	0,3	0,75	0,001
Sekos	1,1	0,98	1,23	0,096
Småföretagarnas	2,94	2,69	3,21	<0,001
ST:s	2,31	2,01	2,67	<0,001
Sveriges arbetares	1	0,78	1,28	0,982
Säljarnas	0,38	0,25	0,59	<0,001
Transportarbetarnas	1,31	1,2	1,44	<0,001
Unionens	2,7	2,53	2,88	<0,001
Vision	2,04	1,84	2,26	<0,001

Tabell B6: Skattad oddskvot, konfidensintervall och p-värde per ärendekategori.

Kategori	Oddskvot	Konfidensintervall		P-värde
		Nedre	Övre	
Avvikelseorsak				
Söker inte arbete aktivt	1,0			
Redovisar inte aktivitetsrapport	1,65	1,59	1,70	<0,001
Inte kontaktat/besökt Arbetsförmedlingen enligt överenskommelse	1,25	1,20	1,30	<0,001
Medverkar inte till att upprätta en handlingsplan	3,34	3,17	3,52	<0,001
Annan orsak	1,55	1,36	1,76	<0,001
Beslut				
Bifall	1,0			
Sanktion	1,33	1,27	1,39	<0,001
Ankomsttid				
Kort (<=15 dagar)	1,0			
Lång (>15 dagar)	1,33	1,29	1,37	<0,001

Bilaga 3: Bestämmelser i lagen om arbetslöshetsförsäkring

Bestämmelserna om sanktioner finns i 43–43 b §§ samt i 45 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och handlar om att missköta sitt arbetssökande, förlänga sin tid i arbetslöshet eller orsaka sin arbetslöshet. I 47 a § finns bestämmelser om hur länge en sökande kan vänta med att ansöka om arbetslöshetsersättning.

43 § har en ändrad lydelse från den 1 december 2022, men följande lydelse om konsekvenserna av att missköta sitt arbetssökande gäller för statistik och fallstudien i den här rapporten.

Där anges att en sökande ska varnas om hen:

1. utan godtagbart skäl inte medverkat till att upprätta en individuell handlingsplan
2. utan godtagbart skäl inte lämnat en aktivitetsrapport till den offentliga arbetsförmedlingen inom utsatt tid
3. utan godtagbart skäl inte besökt eller tagit kontakt med den offentliga arbetsförmedlingen eller en kompletterande aktör vid överenskommen eller på annat sätt beslutad tidpunkt
4. utan godtagbart skäl inte sökt anvisat lämpligt arbete
5. inte aktivt sökt lämpliga arbeten.

Om sökanden missköter arbetssökandet enligt första stycket vid upprepade tillfällen inom samma ersättningsperiod, ska han eller hon stängas av från rätt till ersättning.

Avstängningstiden ska vara 1 ersättningsdag vid det andra tillfället, 5 ersättningsdagar vid det tredje tillfället och 10 ersättningsdagar vid det fjärde tillfället. Vid ett femte fall av misskötsamhet under ersättningsperioden, har sökanden inte rätt till ersättning förrän han eller hon på nytt uppfyllt ett arbetsvillkor.

I 43 a § ALF finns bestämmelser som anger konsekvenserna av att förlänga tiden i arbetslöshet. Där anges att en sökande ska stängas av från rätten till ersättning i 5 ersättningsdagar, om hen utan godtagbart skäl:

1. avvisat ett erbjudet lämpligt arbete
2. genom sitt uppträdande uppenbarligen vållat att en anställning inte kommit till stånd
3. avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program för vilket aktivitetsstöd lämnas.

Om sökanden förlänger tiden i arbetslöshet enligt punkterna 1–3 i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, ska han eller hon stängas av från rätt till ersättning i 10 ersättningsdagar vid det andra tillfället och 45 ersättningsdagar vid det tredje tillfället. Om något sådant förhållande upprepas en fjärde gång under samma

ersättningsperiod, har sökanden inte rätt till ersättning förrän han eller hon på nytt uppfyllt ett arbetsvillkor.

I 43 b § finns bestämmelserna som anger konsekvenserna av att orsaka sin arbetslöshet. Där anges att en sökande ska stängas av från ersättning i 45 dagar, om hen:

1. utan giltig anledning lämnat sitt arbete
2. på grund av otillbörligt uppförande skilts från sitt arbete
3. utan giltig anledning lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program för vilket aktivitetsstöd lämnas
4. uppträtt på ett sådant sätt att den offentliga arbetsförmedlingen återkallat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program för vilket aktivitetsstöd lämnas.

Det sökande ska dock stängas av i 20 ersättningsdagar om det är sannolikt att arbetet skulle ha varat i högst 10 dagar eller om programmet skulle ha pågått i högst 10 dagar.

Om sökanden orsakar sin arbetslöshet enligt punkterna 1–4 en andra gång i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, ska han eller hon på nytt stängas av från rätt till ersättning 45 dagar alternativt 20 ersättningsdagar. Om något sådant förhållande upprepas en tredje gång under samma ersättningsperiod, har sökanden inte rätt till ersättning förrän hen på nytt uppfyllt ett nytt arbetsvillkor.

I 45 § anges att det i avstängningstiden ingår dagar för vilka karenstid skulle ha tillgodoräknats eller dagpenning skulle ha lämnats, om avstängningen inte hade skett. Detsamma gäller dagar när den sökande har utfört förvärvsarbete.

Avstängningstiden ska räknas från den dag när det förhållande som anges i 43–43 b §§ inträffat. Upprepas under pågående avstängningstid ett förhållande som medför avstängning på nytt, ska den nya avstängningen inledas vid utgången av den föregående avstängningstiden.

En avstängning får inte pågå längre än 112 kalenderdagar räknat från det avstängningsgrundade förhållandet. Om ny grund för avstängning inträffar under pågående avstängningstid, får avstängningen med anledning av det nya avstängningsgrundade förhållandet inte pågå längre än 112 dagar räknat från utgången av den föregående avstängningstiden.

I 47 a § anges att en ansökan om ersättning ska göras hos a-kassan inom nio månader från den sista dagen i den tidsperiod som ansökan avser. Görs inte ansökan inom den angivna tiden är rätten till ersättning för den tidsperioden förlorad, om det inte finns synnerliga skäl.

Postadress:
IAF
Box 210
641 22 Katrineholm

Telefon: 0150 - 48 70 00
Fax: 0150 - 48 70 02
E-post: iaf@iaf.se
Webbplats: www.iaf.se

